

**МІНІСТЕРСТВО ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я УКРАЇНИ**  
**ОДЕСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ МЕДИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ**  
**Кафедра менеджменту охорони здоров'я**

**Силабус навчальної дисципліни**  
**«ISO у фармацевтичному бізнесі»**

|                                                         |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                |
|---------------------------------------------------------|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| <b>Обсяг навчальної дисципліни</b>                      | Загальна кількість годин на дисципліну: 90 годин, 3 кредити ЄКТС                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                               |
| <b>Дні, час, місце проведення навчальної дисципліни</b> | За розкладом занять.<br>Кафедра менеджменту охорони здоров'я.<br>Одеса, вул. Пастера, 2а.                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                      |
| <b>Викладач(-і)</b>                                     | доцент кафедри, к.ю.н., доц. Валах Вікторія Володимирівна<br>завідувач кафедри, к.е.н., доц. Рудінська Олена Володимирівна<br>професор кафедри, д.е.н., проф. Мартинюк Олена Анатоліївна                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                       |
| <b>Контактна інформація</b>                             | Довідки за телефонами:<br>Кусик Наталія Львівна, к.е.н., доц., відповідальна за навчально-методичну роботу кафедри<br>067-728-56-12<br>E-mail: <a href="mailto:nataliia.kusyk@onmedu.edu.ua">nataliia.kusyk@onmedu.edu.ua</a><br>Лаборант кафедри<br>E-mail: <a href="mailto:moz@onmedu.edu.ua">moz@onmedu.edu.ua</a><br>Очні консультації: з 14.00 до 16.00 кожного четверга<br>Онлайн - консультації: з 16.00 до 18.00 кожного четверга.<br>Посилання на онлайн - консультацію надається кожній групі під час занять окремо. |

**КОМУНІКАЦІЯ**

Комунікація зі здобувачами буде здійснюватися аудиторно (очно).

Під час дистанційного навчання комунікація здійснюється через платформу Microsoft Teams, а також через листування електронною поштою, месенджери Viber, Telegram (створення кожної групи окремо, через старосту групи).

**АНОТАЦІЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ**

*Предмет вивчення дисципліни* - сукупність теоретичних та методичних підходів до процесів стандартизації та сертифікації у фармацевтичній сфері.

*Мета дисципліни:* опанування здобувачем вищої освіти системних знань щодо управління якістю у фармації, оволодіння сучасними підходами до управління якістю лікарських засобів на всіх етапах їх життєвого циклу, людським потенціалом, основними механізмами формування системи якості згідно міжнародним стандартам у фармації та застосовування набутих практичних навичок у професійній діяльності фахівців у сфері фармацевтичного бізнесу.

*Завдання навчальної дисципліни:*

- формування цілісної уяви щодо діяльності із забезпечення якості у сучасній фармацевтичній індустрії та основних принципів та підходів нормування діяльності, пов'язаної з обігом лікарських засобів (розробкою, дослідженнями, виробництвом, контролем якості, оптовою й роздрібною реалізацією ліків);

**МІНІСТЕРСТВО ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я УКРАЇНИ**  
**ОДЕСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ МЕДИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ**  
**Кафедра менеджменту охорони здоров'я**

- ознайомлення з європейською та національною нормативною базою, що регламентує обіг лікарських засобів, зокрема – з положеннями стандартів із належних практик, застосованих на різних етапах життєвого циклу ЛЗ;
- формування системних знань та практичних навиків стосовно робіт, здійснюваних протягом життєвого циклу ЛЗ, направлених на забезпечення їх належної якості;
- отримання теоретичних знань та практичних навичок, необхідних для розробки, впровадження й підтримки функціонування систем управління якістю фармацевтичних організацій (фармацевтичних систем якості, ФСЯ), зокрема – стосовно визначення процесів і розробки процесної моделі ФСЯ, ідентифікації й оцінювання ризиків для якості ЛЗ, визначення критичності, регламентації й стандартизації процесів ФСЯ, встановлення точок контролю і критеріїв результативності бізнес-процесів, розробки задокументованих процедур та форм протоколів (записів), проведення внутрішніх аудитів (самоінспекцій);
- підготовки персоналу фармацевтичних організацій з питань управління і забезпечення якості та ознайомлення з умовами, етапами та процедурами сертифікації і ліцензування суб'єктів, що здійснюють провадження господарської діяльності з виробництва, оптової та роздрібною торгівлі лікарськими засобами на території України.

*Очікувані результати:*

У результаті вивчення навчальної дисципліни здобувач повинен:

*Знати:*

- основні риси системи забезпечення якості ЛЗ;
- типи контролю якості;
- методи контролю якості;
- сучасні механізми забезпечення якості ЛЗ;
- основні нормативні документи з якості ЛЗ;
- основні принципи експертного методу з контролю якості ЛЗ;
- сучасні принципи фармацевтичної стандартизації;
- концептуальні напрямки управління якістю ЛЗ в Україні;
- державні механізми забезпечення якості ЛЗ у розвинутих країнах.

*Вміти:*

- використовувати сучасні концепції з визначення якості ЛЗ в національній та міжнародній практиці;
- використовувати сучасні системи управління якістю роботи у фармацевтичному бізнесі;
- здійснювати контроль якості ЛЗ на всіх етапах їх життєвого циклу;
- використовувати міжнародні фармацевтичні стандарти для оцінки якості ЛЗ, визначати і характеризувати якісні фармако-технологічні документи;
- працювати з нормативними документами для вибору технологій оцінки якості ЛЗ на будь-якому етапі їх життєвих циклів;
- застосовувати спеціалізоване програмне забезпечення та інформаційні системи для вирішення задач управління організацією.

Безперервне підвищення якості ЛЗ передбачає комплексний, інтегрований і динамічний підхід до покращання якості, спрямований на поліпшення результатів роботи системи в цілому, шляхом постійної модифікації і вдосконалення самої системи, а не шляхом виявлення і покарання працівників, практика або результати роботи яких не відповідають встановленим нормам. Першочергове значення для управління якістю має стандартизація, яка спрямована на досягнення оптимального ступеня впорядковування у фармацевтичному бізнесі шляхом розробки і встановлення вимог, норм, правил, характеристик умов, продукції, технологій, робіт, послуг, що застосовуються у фармації.

**МІНІСТЕРСТВО ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я УКРАЇНИ**  
**ОДЕСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ МЕДИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ**  
**Кафедра менеджменту охорони здоров'я**

**ОПИС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ**

*Форми і методи навчання*

Дисципліна буде викладатися у формі лекцій; практичних занять; організації самостійної роботи здобувача.

*Методи навчання.*

*Лекції.*

*Практичні заняття:* словесні методи: бесіда, пояснення, дискусія, обговорення проблемних ситуацій; наочні методи: ілюстрація (у тому числі мультимедійні презентації); практичні методи: кейс-стаді, вирішення ситуаційних завдань.

*Самостійна робота:* з рекомендованою основною та додатковою літературою, з електронними інформаційними ресурсами, підготовка до практичних занять; самостійне виконання індивідуального завдання, підготовка презентації для захисту індивідуального завдання.

*Зміст навчальної дисципліни:*

Тема 1. Система забезпечення якості лікарських засобів в Україні. Поняття системи управління якістю (СУЯ) організацій – суб'єктів фармацевтичного ринку

Тема 2. Концепція належних фармацевтичних практик (GXP) та їх роль у забезпеченні якості на всіх етапах життєвого циклу ЛЗ.

Тема 3. Поняття системи управління якістю організацій – суб'єктів фармацевтичного ринку. Огляд вимог міжнародного стандарту ISO 9001 та галузевої настанови ICH Q10 «Фармацевтична система якості». Етапи впровадження ФСЯ.

Тема 4. Поняття інтегрованих систем управління організацій-суб'єктів фармацевтичного ринку. Ключові вимоги стандартів ISO 14001, ISO 22000 HACCP, ISO 13485

Тема 5. Визначення, регламентація та документування процесів систем якості фармацевтичних організацій (ФСЯ). Розробка Настанови щодо якості, документованих процедур виконання процесів ФСЯ та стандартних операційних процедур (СОП).

Тема 6. Аналізування й оцінювання ризиків для якості ЛЗ при фармацевтичній розробці, виробництві та дистрибуції. Методи ідентифікації й оцінювання ризиків для якості продукції.

Тема 7. Організація діяльності з валідації виробничих процесів та кваліфікації обладнання й допоміжних систем на підприємствах-суб'єктах фармацевтичного ринку.

Тема 8. Внутрішні аудити (само-інспекції) фармацевтичних систем якості: організація, документальний супровід, методи аудиту, психологічні й етичні аспекти аудиту. Коригувальні й запобіжні дії (CAPA).

***Перелік рекомендованої літератури:***

***Основна:***

1. Борщ В.І. Управління закладами охорони здоров'я. Херсон : Олди-плюс, 2020. 391 с.
2. Мартинюк О. А. Інноваційні технології в системі управління підприємствами в умовах динамічного середовища: монографія. Миколаїв: ФОП Швець В.М., 2017. 540 с.
3. Менеджмент та маркетинг в охороні здоров'я: навчальний посібник / В.І. Борщ, О.В. Рудінська, Н.Л. Кусик. Херсон: Олді+, 2022. 264 с.
4. Належні практики у фармації : навч. посіб. для студентів вищ. навч. закл. / В.О. Лебединець, О.В. Ткаченко, Ю.І. Губін та ін. Харків: НФаУ: Золоті сторінки, 2017. 296 с.
5. Основи права і законодавства у фармації: нац. підруч. для студентів вищ. навч. закл. / А. А. Котвіцька, І. В. Кубарева, О. О., Суріков О. О. та ін. ; за ред . А. А. Котвіцької. Харків: НФаУ: Золоті сторінки, 2016. 528 с.

**МІНІСТЕРСТВО ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я УКРАЇНИ**  
**ОДЕСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ МЕДИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ**  
**Кафедра менеджменту охорони здоров'я**

***Додаткова:***

1. Лікарські засоби. Валідація процесів : СТ-Н МОЗУ 42-3.5:2016 – [Чинна від 2016-07-29]. – К. : МОЗ України, 2016. – 28 с. – (Настанова).
2. Лікарські засоби. Доклінічні дослідження безпеки як основа клінічних випробувань за участю людини і реєстрації лікарських засобів (ICH M3 (R2)) : СТ-Н 42-6.0:2014 – [Чинний від 2014-09- 19]. – К. : МОЗ України, 2014. – 56 с. – (Настанова).
3. Лікарські засоби. Дослідження біоеквівалентності : СТ-Н МОЗУ 42-7.1:2014 – [Чинний від 2014- 08-06]. К. : МОЗ України, 2014. – 62 с. – (Настанова).
4. Лікарські засоби. Належна виробнича практика : СТ-Н МОЗУ 42-4.0:2016 – [Чинна від 2016-07- 01]. – К. : МОЗ України, 2016. – 332 с. – (Настанова).
5. Лікарські засоби. Належна практика дистрибуції : СТ-Н МОЗУ 42-5.0:2014 – [Чинний від 2014-08-22]. – К. : МОЗ України, 2014. – 44 с. – (Настанова).
6. Лікарські засоби. Належна практика промоції :СТ-Н МОЗУ 42-1.2:2013 – [Чинний від 2013-10-09]. – К. : МОЗ України, 2013. – 20 с. – (Настанова).
7. Лікарські засоби. Належна регуляторна практика : СТ-Н МОЗУ 42-1.1:2013 – [Чинний від 2015-05-21]. – К. : МОЗ України, 2013. – 28 с. – (Настанова).
8. Лікарські засоби. Належні практики фармаконагляду : СТ-Н МОЗУ 42-8.5:2015 – [Чинний від 2015-05- 21]. – К. : МОЗ України, 2015. – 120 с. – (Настанова).
9. Лікарські засоби. Технологічний процес. Документація : 42-01:2003. – [Чинна від 2003-04-03]. – К. : МОЗ України, 2003. – 42 с. – (Настанова).
10. Лікарські засоби. Управління ризиками для якості : 42-4.2:2011. – К. : МОЗ України, 2011. – 36 с. (Настанова).
11. Лікарські засоби. Фармацевтична розробка (ICH Q8) : СТ-Н МОЗУ 42-3.0:2011 – [Чинний від 2011-10- 03]. – К. : МОЗ України, 2011. – 42 с. – (Настанова).
12. Лікарські засоби. Фармацевтична система якості (ICH Q10) : СТ-Н МОЗУ 42-4.3:2011 – [Чинна від 2011- 10-03]. – К. : МОЗ України, 2011. – 32 с. – (Настанова).
13. Лікарські засоби. Формалізоване загальне оцінювання ризиків з метою встановлення відповідної належної виробничої практики для допоміжних речовин, використовуваних в лікарських препаратах для людини: СТ-Н МОЗУ 42-4.8:2016. К.: МОЗ України, 2016. 20 с.
14. Настанова Лікарські засоби. Належна клінічна практика : СТ-Н МОЗУ 42-7.0:2008 – [Чинний від 2009- 02-16]. – К. : МОЗ України, 2009. – 38 с. – (Настанова).
15. Настанови з розроблення документації системи управління якістю (ISO TR 10013:2001, IDT) : ДСТУ ISO/TR 10013:2003 – [Чинний від 2004-01-07]. - К. : Держспоживстандарт України, 2004. – 11 с. – (Національний стандарт України).
16. Настанови щодо здійснення аудитів систем управління (ISO 19011:2011, IDT) : ДСТУ ISO 19011:2012. – [Чинний від 2013-07-01]. – К. : Мінекономрозвитку України, 2012 – 34 с. – (Національний стандарт України).
17. Порядок проведення експертизи реєстраційних матеріалів на лікарські засоби, що подаються на державну реєстрацію (перереєстрацію), а також експертизи матеріалів про внесення змін до 23. реєстраційних матеріалів протягом дії реєстраційного посвідчення : наказ МОЗ України від 26.08.05 №426 // Офіційний вісник України. 2005. № 39. – ст. 107.
18. Про затвердження Порядку контролю якості лікарських засобів під час оптової та роздрібної торгівлі : наказ МОЗ України від 29.09.2014 № 677 // Офіційний вісник України. – 2014. – № 98. – ст. 80.
19. Про затвердження Порядку сертифікації якості лікарських засобів для міжнародної торгівлі та підтвердження для активних фармацевтичних інгредієнтів, що експортуються : наказ МОЗ України від 07.12.2012 №1008 // Офіційний вісник України. 2013. № 4. ст. 341.
20. Про лікарські засоби: Закон України від 04.04.1996 № 123/96-ВР // Відомості Верховної Ради. –1996. – № 22. – ст. 86.
21. Системи управління якістю. Вимоги (ISO 9001:2015, IDT) : ДСТУ ISO 9001:2015. – [На

**МІНІСТЕРСТВО ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я УКРАЇНИ**  
**ОДЕСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ МЕДИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ**  
**Кафедра менеджменту охорони здоров'я**

- заміну ДСТУ ISO 9001:2009; чинний від 2016-07-01]. – К. : ДП «УкрНДНЦ», 2016. – 24 с. – (Національний стандарт України).
22. Системи управління якістю. Основні положення та словник термінів (ISO 9000:2015, IDT) : ДСТУ ISO 9000:2015. – [На заміну ДСТУ ISO 9000:2007; чинний від 2016-07-01]. – К. : ДП «УкрНДНЦ», 2016. – 28 с. – (Національний стандарт України).
23. Мартинюк О.А., Серебряннікова Н.І. Менеджмент та адміністративне управління: навчальний посібник. Одеса: Видавничий дім «Гельветика», 2017. 540 с.
24. Мартинюк О.А., Курдибанська Н.Ф. Впровадження системи управління якістю в медичних закладах. *Причорноморські економічні студії*. 2016. № 6. С. 75-79.
25. Рудінська О.В., Яроміч С.А. Корпоративний менеджмент: навчальний посібник. Київ: КНТ, Ельга-Н, 2008. 416 с.
26. Analysis Techniques for system reliability. Procedures for failure mode and effects analysis (FMEA): IEC 608122. [Edition 2.0, 2006–01–01]. International Electrotechnical Commission (IEC), 2006. 96 p.
27. Risk management. Principles and guidelines : ISO 31000:2009. International Organization for Standardization, 2010. 24 p.

***Електронні інформаційні ресурси:***

1. Всесвітня організація охорони здоров'я. URL: [www.who.int/ru/index.html](http://www.who.int/ru/index.html).
2. Державний заклад «Центр медичної статистики Міністерства охорони здоров'я України»: офіційний веб-сайт. URL: <http://medstat.gov.ua/ukr/main.html>.
3. Департамент управління та контролю якості медичних послуг МОЗ України: офіційний веб-сайт. URL: <https://moz.gov.ua/en/struktura>.
4. Європейська база «Здоров'я для всіх». URL: <http://medstat.gov.ua/ukr/statreports.html>.
5. Європейське регіональне бюро Всесвітньої організації охорони здоров'я. URL: [www.euro.who.int](http://www.euro.who.int).
6. Лабораторія проблем економіки та управління в охороні здоров'я. URL: [www.med122.com](http://www.med122.com).
7. Медичний світ: професійна газета. URL: [www.medsvit.org](http://www.medsvit.org).
8. Медична інформаційна система: офіційний веб-сайт компанії Мед-експерт. URL: <http://medexpert.ua/ua/medichnij-zaklad/31-medichnij-zaklad/pro-ryнку-v-iznoho-medychnoho-turyzmu-v-ukraini>.
9. Медико - правовий портал. URL: <http://103-law.org.ua>.
10. Міністерство охорони здоров'я України: офіційний веб-сайт. URL: <https://moz.gov.ua/>.
11. Національна служба здоров'я України: офіційний веб-сайт. URL: <https://nszu.gov.ua/pro-pszu>.
12. Охорона здоров'я. Державна служба статистики України: офіційний веб-сайт. URL: [http://www.ukrstat.gov.ua/druk/publicat/kat\\_u/2018/zb/06/zb\\_zoz\\_17.xls](http://www.ukrstat.gov.ua/druk/publicat/kat_u/2018/zb/06/zb_zoz_17.xls).
13. Портал нормативних актів України та Всесвітньої медичної асоціації. URL: [http://search.ligazakon.ua/search/law/npa/?s=search&idView=LZ\\_SUITE\\_NPA&beginPos=1&countBlock=10&kw2=82089](http://search.ligazakon.ua/search/law/npa/?s=search&idView=LZ_SUITE_NPA&beginPos=1&countBlock=10&kw2=82089)
14. Український медичний часопис: медичний журнал. URL: [www.umj.com.ua](http://www.umj.com.ua).
15. Health Strategy. European Commission: official web-site. URL: <https://ec.europa.eu/health/policies/background/review/strategy>.

**ОЦІНЮВАННЯ**

*Форми і методи поточного контролю:* усний (опитування), тестування, оцінювання виконання практичних вправ, оцінювання комунікативних навичок, розв'язання ситуаційних клінічних завдань, оцінювання активності на занятті та самостійної роботи здобувачів.



**МІНІСТЕРСТВО ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я УКРАЇНИ**  
**ОДЕСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ МЕДИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ**  
**Кафедра менеджменту охорони здоров'я**

**Критерії поточного оцінювання на практичному занятті**

| <b>Оцінка</b>       | <b>Критерії оцінювання</b>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                     |
|---------------------|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| Відмінно<br>«5»     | Здобувач бере активну участь на занятті; демонструє глибокі знання, дає повні та детальні відповіді на запитання; бере активну участь у обговоренні проблемних ситуацій, користується додатковою навчально-методичною та науковою літературою; вміє сформулювати своє ставлення до певної проблеми; висловлює власні міркування, наводить доцільні приклади; вміє знаходити найбільш адекватні форми розв'язання суперечностей.<br>Тестові завдання виконані в повному обсязі, всі 100% відповідей на запитання є правильними, відповіді на відкриті питання – повні та обґрунтовані.<br>Здобувач вільно вирішує ситуаційні завдання, впевнено демонструє практичні навички за темою заняття та вірно інтерпретує отримані дані, висловлює власну креативну думку з теми завдання, демонструє творче мислення. |
| Добре<br>«4»        | Здобувач бере участь на занятті; добре володіє матеріалом; демонструє необхідні знання, але дає відповіді на запитання з деякими помилками; бере участь у обговоренні проблемних ситуацій, користується основною навчально-методичною та науковою літературою; висловлює власну думку з теми заняття.<br>Тестові завдання виконані в повному обсязі, не менш ніж 70% відповідей на запитання є правильними, відповіді на відкриті питання - загалом правильні, проте наявні деякі помилки у визначеннях.<br>Здобувач вірно вирішує ситуаційні завдання, але допускає незначні неточності та демонструє більш стандартизовані практичні навички за темою заняття при вірній інтерпретації отриманих даних, висловлює власну думку з теми завдання, демонструє критичне мислення.                                |
| Задовільно<br>«3»   | Здобувач іноді бере участь на занятті; частково виступає і задає питання; допускає помилки під час відповідей на запитання; показує пасивну роботу на практичних заняттях; показує фрагментарні знання понятійного апарату і літературних джерел.<br>Тестування виконано в повному обсязі, не менш ніж 50% відповідей є правильними, відповіді на відкриті питання - не логічні, з явними суттєвими помилками у визначеннях.<br>Здобувач не достатньо володіє матеріалом для вирішення ситуаційних завдань, невпевнено демонструє практичні навички за темою заняття та інтерпретує отримані дані з суттєвими помилками, не висловлює свою думку з теми ситуаційного завдання.                                                                                                                                 |
| Незадовільно<br>«2» | Здобувач не бере участь на занятті, є лише спостерігачем; ніколи не виступає і не задає питання, незацікавлений у вивченні матеріалу; дає неправильні відповіді на запитання, показує незадовільне знання понятійного апарату і літературних джерел.<br>Тестування не виконано.<br>Ситуаційне завдання не виконано.                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                            |

*Форми і методи підсумкового контролю: залік.*

Залік виставляється здобувачу, який виконав усі завдання робочої програми навчальної дисципліни, приймав активну участь у практичних заняттях, виконав індивідуальне завдання та має середню поточну оцінку не менше ніж 3,0 і не має академічної

**МІНІСТЕРСТВО ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я УКРАЇНИ**  
**ОДЕСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ МЕДИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ**  
**Кафедра менеджменту охорони здоров'я**

заборгованості.

**САМОСТІЙНА РОБОТА ЗДОБУВАЧІВ ВИЩОЇ ОСВІТИ**

- самостійна робота з рекомендованою основною та додатковою літературою, з електронними інформаційними ресурсами, підготовка до практичних занять;
- самостійне виконання індивідуального завдання, підготовка презентації для захисту індивідуального завдання.

**ПОЛІТИКА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ**

*Політика щодо дедлайнів та перескладання:*

- Пропуски занять з неповажних причин відпрацьовуються за розкладом черговому викладачу.
- Пропуски з поважних причин відпрацьовуються за індивідуальним графіком з дозволу деканату.
- Перескладання незадовільної оцінки проводиться в дні консультацій і відпрацювань; при дистанційному навчанні – в терміни, визначені й узгоджені з викладачем.

*Політика щодо академічної доброчесності:*

Обов'язковим є дотримання академічної доброчесності здобувачами, а саме:

- самостійне виконання всіх видів робіт, завдань, форм контролю, передбачених робочою програмою даної навчальної дисципліни;
- посилення на джерела інформації у разі використання ідей, розробок, тверджень, відомостей;
- дотримання норм законодавства про авторське право і суміжні права;
- надання достовірної інформації про результати власної навчальної (наукової) діяльності, використанні методики досліджень і джерела інформації.

Неприйнятними у навчальній діяльності для учасників освітнього процесу є:

- використання родинних або службових зв'язків для отримання позитивної або вищої оцінки під час здійснення будь-якої форми контролю результатів навчання або переваг у науковій роботі;
- використання під час контрольних заходів заборонених допоміжних матеріалів або технічних засобів (шпаргалок, конспектів, мікро-навушників, телефонів, смартфонів, планшетів тощо);
- проходження процедур контролю результатів навчання підставними особами.

За порушення академічної доброчесності здобувачі освіти можуть бути притягнені до такої академічної відповідальності:

- зниження результатів оцінювання контрольної роботи, оцінки на занятті, заліку тощо;
- повторне проходження оцінювання (контрольної роботи, заліку тощо);
- призначення додаткових контрольних заходів (додаткові індивідуальні завдання, контрольні роботи, тести тощо);
- проведення додаткової перевірки інших робіт авторства порушника.

*Політика щодо відвідування та запізнь:*

Відвідування всіх видів аудиторних занять (лекцій, практичних занять) є обов'язковим.

Форма одягу: медичний халат, який повністю закриває верхній одяг, або лікарська піжама, шапочка, маска, змінне взуття.

Обладнання: зошит, ручка, методичні вказівки, альбом.

Стан здоров'я: здобувачі хворі на гострі інфекційні захворювання, у тому числі на

**МІНІСТЕРСТВО ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я УКРАЇНИ**  
**ОДЕСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ МЕДИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ**  
**Кафедра менеджменту охорони здоров'я**

респіраторні хвороби, до заняття не допускаються.

Здобувач, який спізнився на заняття, може бути на ньому присутній, але якщо в журналі викладач поставив «нб», він повинен його відпрацювати у загальному порядку.

*Використання мобільних пристроїв:*

Мобільні пристрої можуть бути застосовані здобувачами з дозволу викладача, якщо вони потрібні для виконання завдання.

*Поведінка в аудиторії:*

Поведінка здобувачів та викладачів в аудиторіях має бути робочою та спокійною, суворо відповідати правилам, встановленим Положенням про академічну доброчесність та етику академічних взаємин в Одеському національному медичному університеті, у відповідності до Кодексу академічної етики та взаємин університетської спільноти Одеського національного медичного університету, Положенням про запобігання та виявлення академічного плагіату у науково-дослідній та освітній роботі здобувачів вищої освіти, науковців та викладачів Одеського національного медичного університету.